

ЯК, КОЛИ І КОМУ ПОВІДОМИТИ ПРО КОРУПЦІЮ.

З цієї Інструкції ви дізнаєтесь: в яких випадках слід повідомити про відомі факти корупційних діянь, до яких органів і організацій це можна робити і яким чином.

Про що повідомляти?

Відповідно до ст. 1 [Закону України «Про запобігання корупції»](#) (далі – Закон), **корупція** – це використання посадовою особою наданих їй службових повноважень або пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки / пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка / пропозиція чи надання неправомірної вигоди посадовій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень або пов'язаних з ними можливостей.

Тобто, якщо вам відомо про те, що мали/мають місце зазначені нижче діяння:

- **отримання посадовцем** (будь-який державний службовець, суддя, прокурор, слідчий, працівник поліції, тощо) **неправомірної вигоди** (грошових коштів, переваг, пільг, тощо),
- **використання посадовцем будь-якого державного чи комунального майна або коштів в приватних інтересах,**
- **наявність конфлікту інтересів.** При цьому Закон розмежовує поняття «потенційний конфлікт інтересів» та «реальний конфлікт інтересів». Так, потенційний конфлікт інтересів це наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень (абзац дев'ятий частини першої статті 1 Закону). В той час як під реальним конфліктом інтересів розуміють суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень (абзац тринадцятий частини першої статті 1 Закону),
- **порушення обмеження спільної роботи близьких осіб** (ст. 27 Закону),
- **порушення обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності а також обмеження після припинення діяльності посадової особи** (статті 25, 26 Закону),
- **надання керівництвом незаконних доручень** (стаття 44 Закону) тощо

–

радимо повідомити про це у встановленому порядку, про який зазначено нижче.

Відповідно до ст. 45 Кримінального кодексу України **корупційними злочинами, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, вважаються:**

- Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 ККУ);
- Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262 ККУ);
- Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст.308 ККУ);
- Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст.312 ККУ);
- Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 ККУ);
- Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 ККУ);
- Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357 ККУ);
- Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 ККУ).

А також корупційними вважаються наступні злочини:

- Нецільове використання бюджетних коштів, здійсненню видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210 ККУ);
- Підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст.354 ККУ);
- Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ);

- Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364-1 ККУ);
- Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2);
- Декларування недостовірної інформації (ст. 366-1 ККУ);
- Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірно вигоди службовою особою (ст. 368 ККУ);
- Підкуп службової особи юридичної особи приватного праві незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 ККУ);
- Підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст.368-4 ККУ);
- Незаконне збагачення (ст. 368-5 ККУ);
- Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоді службовій особі (ст. 369 ККУ);
- Зловживання впливом (ст.369-2 ККУ);
- Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань (ст.369-3 ККУ).

Кому повідомляти?

Спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, а це:

- [органи прокуратури](#) – зокрема, органи Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (спочатку треба звертатися до територіальних філій Спеціалізованої прокуратури)
- [Національне антикорупційне бюро України \(НАБУ\)](#)
- [Національне агентство з питань запобігання корупції \(НАЗК\)](#)
- [Служба безпеки України \(СБУ\)](#)

До прокуратури, органів внутрішніх справ, СБУ, НАБУ треба звертатися, коли відомі факти корупційних злочинів або адміністративних правопорушень.

Компетенція та підслідність

НАЗК, зокрема:

- веде Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

- перевіряє відповідність цих декларацій способу життя чиновників;
- контролює дотримання обмежень щодо фінансування політичних партій;
- слідкує за недопущенням конфлікту інтересів у чиновників;
- приймає повідомлення про можливі випадки корупції;
- розробляє проект Антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання, проекти нормативно-правових актів з цих питань;
- видає обов'язкові для виконання приписи;
- здійснює співпрацю з викривачами корупції, вживає заходи щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав.

Уповноважені на те посадові особи НАЗК складають протоколи у справах про такі адміністративні правопорушення, які передбачені наступними статтями [Кодексу України про адміністративні правопорушення](#) (КпАП):

- стаття 188-46 «Невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції»,
- стаття 172-4 «Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності»
- стаття 172-5 «Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків»
- стаття 172-6 «Порушення вимог фінансового контролю»
- стаття 172-7 «Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів»
- стаття 172-8 «Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень»
- стаття 172-9 «Невжиття заходів щодо протидії корупції»
- стаття 212-15 «Порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії, порушення порядку надання або отримання державного фінансування статутної діяльності політичної партії, порушення порядку надання або отримання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації або агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму»
- стаття 212-21 «Порушення порядку подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру»

НАБУ, зокрема:

- вживає заходів щодо розшуку та арешту коштів та майна, які можуть бути предметом конфіскації, або спеціальної конфіскації у кримінальних правопорушеннях, віднесених до його підслідності,
- здійснює оперативно-розшукові заходи і досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності ([ст.](#)

216 Кримінального процесуального кодексу), якщо наявна хоча б одна з таких умов:

- **Злочини вчинено певною вищою посадовою особою**, в тому числі членом Кабінету Міністрів України, нардепом, посадовою особою місцевого самоврядування першої та другої категорій, суддею, прокурором, керівником суб'єкта великого підприємництва, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків, тощо;
- або **розмір предмета злочину або завданої ним шкоди** в п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленої законом на час вчинення злочину (якщо злочин вчинено службовою особою державного органу, правоохоронного органу, військового формування, органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків);
- або **Злочин** щодо пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, та зловживання впливом, **вчинено щодо, зокрема, вищої службової особи.**

Підслідність НАБУ

- Стаття 191 **Кримінального кодексу України** (ККУ). Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем
- Стаття 206-2 ККУ. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації
- Стаття 209 ККУ. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом
- Стаття 210 ККУ. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням
- Стаття 211 ККУ. Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону
- Стаття 354 ККУ (стосовно працівників юридичних осіб публічного права). Підкуп працівника підприємства, установи чи організації
- Стаття 364 ККУ. Зловживання владою або службовим становищем
- Стаття 368 ККУ. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою
- Стаття 368-2 ККУ. Незаконне збагачення
- Стаття 369 ККУ. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі
- Стаття 369-2 ККУ. Зловживання впливом

- Стаття 410 ККУ. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

Уповноважені на те посадові особи НАБУ складають протоколи у справах про адміністративне правопорушення, яке передбачене статтею 185-13 КпАП «Невиконання законних вимог посадових осіб Національного антикорупційного бюро України».

Національна поліція України:

Відповідно до ст. 216 КПК слідчі органів Національної поліції здійснюють досудове розслідування корупційних кримінальних правопорушень, передбачених законом України про кримінальну відповідальність, крім тих, які віднесені до підслідності інших органів досудового розслідування, а саме:

Підслідність Національної поліції України

- Ст. 262 ККУ. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем;
- Ст. 308 ККУ. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем;
- Ст. 312 ККУ. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем;
- Ст. 313 ККУ. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням;
- Ст. 320 ККУ. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів;
- Ст. 357 ККУ. Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження;
- Ст. 364-1 ККУ. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми ;

- Ст. 365-2 ККУ. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги;
- Ст. 368-3 ККУ. Підкуп службової особи юридичної особи приватного праві незалежно від організаційно-правової форми;
- Ст.368-4 ККУ. Підкуп особи, яка надає публічні послуги.

Державне бюро розслідувань:

ДБР здійснює розслідування корупційних злочинів, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, що вчинили:

Вищі посадові особи, а саме :

- Президент України, повноваження якого припинено;
- Прем'єр-міністр України, член Кабінету Міністрів України, перший заступник та заступник міністра;
- Член Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення; Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України;
- Член Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України;
- Голова Фонду державного майна України, його перший заступник та заступник;
- член Центральної виборчої комісії;
- народний депутат України;
- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;
- Генеральний прокурор України, його перший заступник та заступник;
- Директор Національного антикорупційного бюро України;
- Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник;
- Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступник;
- Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, його перший заступник та заступник;
- Радник або помічник Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України;
- суддя;

- працівник правоохоронного органу;
- службові особи Національного антикорупційного бюро України;
- заступник Генерального прокурора-керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;
- інші прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Інші органи та організації, яким можна повідомити про факти корупції Уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади

До зазначених підрозділів слід звертатись у випадку, якщо корупційне правопорушення стосується посадових чи службових осіб, які працюють у органах влади.

Керівники підприємств, установ, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, якщо корупційне правопорушення стосується робітників цих підприємств.

В даному випадку слід звернути увагу, що дієвість таких повідомлень може буде досить низькою. Рекомендується паралельно звертатись і до правоохоронних органів.

Громадські організації, що спеціалізуються на виявленні та протидії корупції, та журналісти-розслідувачі.

У випадку, якщо ви володієте інформацією щодо фактів корупційних правопорушень, ви маєте можливість повідомити про це у письмовій формі чи електронним листом громадські організації, які спеціалізуються саме на розслідуванні корупційних правопорушень, або журналістам-розслідувачам.

Переваги:

- такі організації і журналісти мають напрацьований досвід адвокатування корупційних справ;
- у них є напрацьовані контакти з правоохоронними органами;
- це сприяє централізації інформації щодо корупційних правопорушень;
- це сприяє формуванню активної громадської позиції.

Ризики:

громадські організації і журналісти не наділені каральними функціями, тому необхідно все одно звертатись до правоохоронних органів, а також контролювати хід розгляду вашої заяви. Також, слід мати на увазі, що часто громадські організації не здійснюють представництво викривачів у судах, а лише надають інформаційну та консультативну підтримку.

Контактна інформація деяких громадських організацій та журналістів:

- Програма «Схеми»: <https://www.radiosvoboda.org/p/5660.html>
- Проект «Наші гроші»: nashigroshi.org, facebook.com/NashiGroshi
- Агентство журналістських розслідувань «Слідство інфо»: slidstvo.info, facebook.com/slidstvo.info
- Рух ЧЕСНО: chesno.org, facebook.com/chesno.movement, e-mail: info.chesno@gmail.com
- Інститут розвитку регіональної преси: irrp.org.ua, e-mails: irrp.org.ua@gmail.com, irrp@ukr.net, office@irrp.org.ua

Як звертатись?

Звернутись необхідно у письмовій формі. У заяві необхідно у довільній формі викласти всі відомі Вам факти корупційного порушення. При наявності до заяви можна прикласти докази на підтвердження викладених у ній обставин. Фактами, що вказують на наявність корупційного правопорушення, можуть бути документи, що підтверджують витрачання коштів, посилання на журналістські розслідування у пресі, аудіо- чи відеозаписи, Ваші власні розслідування тощо.

Також слід зазначити Ваше прохання чи вимогу. Заява повинна містити прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання, контактні дані.

Також можна звернутись і в усній формі (при особистому прийомі чи по телефону). Однак, слід пам'ятати, що Ваше звернення повинно бути зафіксовано із зазначенням Вашого ПІБ та адреси проживання.

Однак, зараз все більше з'являється можливостей анонімно звертатись з повідомленням про корупційні злочини. На сайтах органів правопорядку появляються телефони довіри та електронні скриньки.

Інформаційно:

Кожен орган має свої контакти та телефони довіри, зателефонувавши на які, Ви можете залишити інформацію про відомі Вам факти корупції.

- [Телефони довіри](#) у Генеральній прокуратурі України та її територіальних органах.
- Номер [телефону довіри](#) Служби безпеки України
- Безкоштовна [телефонна лінія](#) Національного антикорупційного бюро України: 0-800-503-200
- Як повідомити НАЗК про корупцію, можна дізнатися [тут](#)
- Гарячі [телефонні лінії](#), куди можна поскаржитись про корупцію.
- Корисні [поради](#) для скаржника.
- [Посібник викривача корупції](#)

Довідково

- [Закон України «Про запобігання корупції»](#)
- [Закон України «Про прокуратуру»](#)

- Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України»
- Закон України «Про Службу безпеки України»
- Кримінальний процесуальний кодекс України
- Кримінальний кодекс України
- Закон України "Про звернення громадян"
- Кодекс України про адміністративні правопорушення